

Nr 17

Utlåtande i anledning av väckt motion om vissa åtgärder till hjälp för rörelsehämmade och äldre personer.

I den till allmänna beredningsutskottet hänvisade motionen I: 492 av fröken *Nordström* hemställes, att riksdagen måtte uppdraga åt Kungl. Maj:t att tillstålla berörda myndigheter en uppmaning att vid utformande eller ombyggnad av publika byggnader och andra byggnader vid vilkas utförande statsmakterna har något inflytande samt vid planering av allmänna trafikmedel taga vederbörlig hänsyn till de rörelsehämmade och äldre människornas svårigheter samt att i den mån så är möjligt företaga sådana enkla förbättringar som uppsättande av ledstänger, anläggande av bekvämare trappor, hissar o. d.

I motionen framhålles att erfarenheten visat, att publika och andra byggnader och allmänna kommunikationsmedel är illa anpassade för den äldre eller rörelsehämmade medborgaren. Som exempel härpå nämnes att de stora yttertrapporna till riksdagshuset och nationalmuseum saknar ledstänger. Vid en järnvägsknut konstaterades att avståndet mellan järnvägsvagnssteget och plattformen var 75 cm.

Beträffande motiveringen i övrigt får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet har inhämtat yttrande från *järnvägsstyrelsen* och *byggnadsstyrelsen* samt berett *De Vanföras Riksförbund* tillfälle att inkomma med yttrande.

Byggnadsstyrelsen säger sig dela motionärernas åsikt att vederbörlig hänsyn bör tagas till rörelsehämmade och äldre människors svårigheter vid utformande eller ombyggnad av publika och andra byggnader.

Sålunda föreskrives i den av styrelsen nyligen utlysta arkitekttävlingen om byggnader för universitetet i Stockholm, att nivåskillnader, som ej någonstans inom byggnaden kan övervinnas med hissförbindelser, bör med hänsyn till transporter och till personer med nedsatt rörelseförmåga undvikas. Vidare anges i tävlingsprogrammet att det bör finnas ett antal parkeringsplatser, vilka kan användas av nämnda personer.

Styrelsen nämner, att bland de åtgärder, som kommer att vidtagas i samband med den blivande ombyggnaden av nationalmuseum, ingår ny hissförbindelse för allmänheten.

I samband med pågående ombyggnad av Kungl. teatern i Stockholm avser man att anordna särskilda åskådarplatser, som kan nås direkt med rullstol.

Styrelsen ämnar vidare, eftersom offentliga lokaler även inrymmes i bygg-

nader, tillhöriga kommuner och enskilda, undersöka möjligheterna att i de nya råd och anvisningar till byggnadsstadgan, som styrelsen har under utarbetande, intaga erforderliga rekommendationer till hjälpmedel för personer med nedsatt rörelseförmåga.

Järnvägsstyrelsen anför bl. a. beträffande förbindelserna till personplattformarna vid Stockholm C att trots de ofrånkomliga och ofta besvärliga provisorier under den genomgripande och tidskrävande ombyggnaden av centralstationen möjligheter för åldringar och invalider att komma till och från tågen dock stått till buds. Mellan gångtunneln och plattformarna har det varit tekniskt svårt att ordna hissar och/eller rulltrappor. Det har emellertid varit möjligt att från tunnelplanet till en plattform ordna sådan hissförbindelse som i motionen avses. Hissen togs i bruk i december 1959. Hiss kommer också att byggas för resande som önskar förflytta sig från tunnelhallen till stora hallens nivå samt upp till Klarabergsviadukten. De för avgående fjärrtåg vanligen använda plattformarna kan härigenom nås med hissar. Från tunnelhallen bygges vidare en rulltrappa till den nya utgångshallen. Från denna hall blir det även rulltrappor till Klarabergsgatans nivå.

Vidare framhåller styrelsen att ledstänger i trappor som regel ordnas vid ny- och ombyggnader. Vid några äldre stationsanläggningar saknas dock stänger. Styrelsen kommer att ägna intresse åt denna angelägenhet.

De Vanföres Riksförbund (DVR) framhåller att ett mycket stort antal vanföra och åldersinvalidiserade medborgare får sin rörelsefrihet starkt begränsad genom att kommunikationsmedlen i regel är utformade helt med tanke på människor med full rörelseförmåga.

DVR understryker att staten genom olika åtgärder i hög grad medverkar till att rörelsehandikappade föres ut i arbets- och samhällslivet. Med bidrag från staten tillkommer sålunda i ökad omfattning för vanföra specialbyggda bostäder. Den vanföres speciella krav på breda dörrar, ledstänger, rymliga hissar m. m. tillgodoses. Genom relativt enkla arrangemang blir den vanföre helt oberoende av andras hjälp vid förflyttning inom lägenheten samt ut ur och in i den. Vederbörandes levnadsvillkor normaliseras i hög grad härigenom.

Det anses skäligt, säger DVR vidare, att liknande hänsyn tages vid om- och nybyggnad av allmänna byggnader och kommunikationer. Inlemmandet av vården av vanföra i den allmänna sociala och medicinska omvårdnaden förutsätter att man även löser de tekniska problemen. Om barn och ungdomar i största möjliga utsträckning skall få sin skol- och yrkesutbildning vid hemortens skolor, måste skollokalerna göras lättillgängliga även för relativt svårt vanföra.

Förbundet anför avslutningsvis:

I anslutning till att DVR 1957 aktualiserade frågan om ökade möjligheter för vanföra ungdomar att erhålla inträde vid folkhögskolor, ansåg Skolöverstyrelsen sig böra tillmötesgå förbundets framställning. Överstyrelsen

beslutade att dess arkitekter vid granskning av planer och ritningar till folkhögskolebyggnader i anslutning till ansökan om statsbidrag eller lotterier, skulle bevaka att skolbyggnaderna får en för vanföra elever lämplig utformning.

DVR anser det angeläget att en liknande bevakning obligatoriskt sker vid uppförande av allmänna byggnader och kommunikationer. De Vanföras Riksförbund vill därför starkt understryka motionärens begäran om Kungl. Maj:ts medverkan till att berörda myndigheter uppmärksammas på problemet samt rekommenderas att vidtaga åtgärder i syfte att tillgodose de rörelsehämmades önskemål på allmänna byggnaders och kommunikationsmedlens utformning.

Utskottet

I sitt yttrande över motionen har järnvägsstyrelsen bl. a. sagt sig ägna intresse åt de i motionerna påtalade förhållandena. Byggnadsstyrelsen har redogjort för åtgärder som vidtagits eller planerats till hjälp för de rörelsehämmade. Styrelsen avser även att undersöka möjligheterna att i råd och anvisningar till byggnadsstadgan intaga rekommendationer i sådant syfte.

Då sålunda motionärens önskemål synes kunna bli i stor utsträckning tillgodosedda utan något riksdagens initiativ, får utskottet hemställa,

att motion I: 492 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 22 mars 1960

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande: Se under utlåtande nr 16.